

Реферат на тему: "Біографія Григорія Сковороди"

Григорій Сковорода

РЕФЕРАТ

З української літератури

на тему

Біографія Григорія Сковороди

"А мій жребій – з голяками..."

(Г. Сковорода)

Пам'ять про поета-філософа Григорія Сковороду вшановують в Україні та в усьому світі.

Народ відзначає знаменні ювілеї філософа-поета. Відкрито меморіальні музеї письменника; йому споруджено оригінальні пам'ятники у нас в Києві, Лохвиці та Сковородинівці, гранітний монумент у Бабаївському лісі й у Сковороднівському парку.

Велич і безсмертя Григорія Сасича Сковороди полягає в тому, що в глуху пору національного гніту, жорстоких утисків українського народу самодержавною Росією він став на захист співвітчизників і проголосив: "А мій жребій з голяками".

Народився письменник-просвітитель XVII ст. Григорій Сковорода 3 грудня 1722 року в селі Чорнухах, на Полтавщині, в сім'ї Сави і Паланки Сковородів – малоземельних селян з козаків.

Батьки Григорія славилися на всю округу чесністю і правдивістю, гостинністю і працьовитістю; так виховували і Гриця.

Змалку його привчали до праці: пасти гусей, допомагати по господарству. Грицевій душі була милою сопілонька, в гру на який хлопчик вкладав всю свою дитячу душу...

Одного дня повів тато сина до дяка в науку. Навчався Григорій з цікавістю і навіть був на привілейованому становищі, бо дяк виявив у хлопця надзвичайної краси голос, навчив нотної грамоти, поставив першим співаком у церковному хорі, давав читати книжки і підготував до вступу в академію.

Битим шляхом через Пирятин, пішки, жадібним до знань, Григорій дістався до Києва і став одним із наполегливих і тямущих студентів.

У 1753 році Григорій закінчив академію. На цей час він вже поет, композитор, соліст і музикант. Його відряджають до Петербурга в придворну капелу, бо він прославився чудовим басом, грою на скрипці, флейті, бандурі, цимбалах, сопілці. На власні вірші Григорій складав музику і таку музику, що деякі з його пісень перейняли навіть кобзарі.

Але всебічно обдарований хлопець вирішив якомога більше мандрувати і зустрічатися з людьми.

Повернувшись знову до Києва, юний поет і композитор вирушає за кордон і три

роки мандрує по Угорщині, Польщі, Словаччині, відвідує Братиславу, Відень, Будапешт, буває в університетах, слухає лекції знаменитих професорів, студіює філософські праці; володіючи багатьма мовами, вільно дискутує з вченими різних країн.

Повернувшись на Україну, він викладав піітику в Переяславському колегіумі. Молодий педагог викладав по-новому, творчо, сміливо, за "що" і був звільнений з роботи.

Далі 6 років працював домашнім учителем сина поміщика Томари у селі Коврай на Переяславщині. У вільний від роботи час багато розмірковував.

Саме в ці роки, завдяки близькості до природи і народу, формуються філософські погляди майбутнього письменника-мислителя.

Згодом він стає викладачем синтаксису, грецької мови та етики у Харківському колегіуму.

Сковорода був незвичайним учителем: писав байки, викладав стародавні мови, глибоко цікавився математикою, географією, економікою.

– Учив, як жив, а жив, як навчав – найкраща риса педагога.

Підручника з етики не було, і Григорій Савич написав його сам. Це був перший філософський твір, основною думкою якого є : ледарство – це найбільша людська вада.

Сковорода привселюдно заявив:

"Весь світ спить, пора прокидатися!"

Студенти любили свого вчителя, радилися з ним, бували в нього вдома. Він засівав їхні душі зернами правди, гуманізму й волелюбства, мріями про республіку.

Проте незабаром залишив колегіум, бо працювати стало нестерпно від цькування і доносів.

Коли його запрошували на церковні або світські посади, він відмовляв:

– Хіба ви хочете, щоб я збільшив число фарисеїв (лицемірних людей)? або:

– Не можу представляти в театрі світу жодної особи крім низької, простої... Я брав собі цю роль – і задоволений.

Навіть Катерині II не вдалося заманити його до царського двору:

– Я не покину батьківщини. Мені моя сопілка і вівця дорожча царського вінця, – горда заявив він.

З 1769 року Сковорода вів мандрівне життя. Майже 30 років мандрував цей співець-музикант і вчитель-бацкар курними шляхами. Лівобережжя, заходив в села й хутори, рідше – в міста, здебільшого на ярмарок, зупинявся у приятелів, а то й зовсім незнайомих селян, – і всюди зустрічали його як рідного, приймали як найпочеснішого гостя, бо з ним до хати входили дружня бесіда, добрий настрій, доброзичлива порада, влучний жарт.

Мудре слово Сковороди притягувало людей. зайде він, бувало, в село, сяде край майдану або на цвинтарі, або в когось на подвір'ї, скине торбу, дістане подругу-сопілку, заграє народної "Ой, піду я лугом-долиною" – і сходяться люди.

Тоді мандрівний філософ виймає книги, читає, збере малят біля школи чи в хаті, тай розказує казки, ним же складені, навчає читати й писати, довірливо бесідує з

малечою. Якраз про цей період життя великого просвітителя і писав Дмитро Павличко у вірші "Сковорода":

І, виламавши полацю із тину,
Він темними байраками пішов
Кріпацьким дітям викладать латину,
Бентежити думками рабську кров
Чого ж навчав Сковорода?

Навчав, що в природі краса, гармонія, а в суспільстві – несправедливість, і щоб змінити макросвіт на краще, треба кожному змінити мікросвіт, тобто себе самого. Пізнавши себе, а пізнаєш – удосконалюй. Пізнаючи свої нахили, людина правильніше визначає своє місце в суспільстві й принесе найбільшу користь. Але чимало людей займають на свої місця. Людина не може бути щасливою, якщо діє всупереч своїй природі.

Веління природи – це пізнання Бога в людині.

Пізнання природи – це пізнання Бога.

Григорій Сковорода був демократом. Він писав, що його рідний край страждає під владою "загребущих", "лукавих", "мавп" і "змій".

Філософ жив сподіваннями на нове суспільство рівноправних людей, де не буде "рабського іґа", "тяжкої роботи", "нічого златожадного", "хамського".

Погляди великого правдолюбця мали великий вплив на наступні покоління.

Лев Толстой зазначив, що світогляд Сковороди дивовижно близький йому.

Останнє десятиріччя життя Сковороди – це роки його слави. Всі хотіли його бачити. У Харкові, Белгороді та багатьох селах виникли гуртки послідовників його вчення і способу життя.

9 листопада 1794 року Григорій Савич помер. Помер так просто, як і жив...

Останнє десятиріччя життя Сковороди – це вершина творчості письменника.

Про це Павло Тичина писав:

"Він свідомо обрав своїм кабінетом цілий світ, при обміркуванні його творів присутні були і небо над головою, журавлі, лелеки, тополі, озера, ліси і тверда земля під ногами, а головне – люди".

Справді, боляче те, що за його життя не надруковано ні жодного твору. Але його поезія, притчі поширювалися на Україні вустами народу. Він написав 30 прозових байок, пізніше склали збірочку "Байки Харківські". Велику славу письменнику принесла збірка ліричних поезій "Сад божественних пісень". А мені запам'яталися рядки, в яких автор милується красою рідної природи:

Гей поля, поля зелені,
Зелом, квітом оздоблені!
Жайворонок над полями!
Соловейко над садами!

У своїх творах Сковорода відобразив мрію народу про кращі часи, коли землі стане "царством любові..без ворожнечі і чвар". Мені хочеться закінчити твір висловлюванням

поета-філософа:

- В Горній Русі (майбутній Україні) бачу все нове: нових людей, нове покоління і нову славу.

Григорій Сковорода - гордість і слава українського народу - завжди житиме в наших серцях - серцях вдячних його правнуків.